مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

نورمحمد غفوري
۲۰۲۶/۰۳/۲۷

د تلويزيوني سياسي بحثونو اخلاقي معيارونه

پيلامه

د تلويزيوني سياسي بحثونو په اړه مي مخکي دوې ليکني د هغو د ماهيت او اهميت په تړاو د درنو لوستونکو خدمت ته وړاندي کړې وې. په دې ليکنه کي هڅه کېږي چي د دغو بحثونو د اغېزمنتيا او مسلکيتوب يو بل مهم اړخ، يعني اخلاقي معيارونه، وڅېړل شي. ځکه چي هر څومره بحث مهم او حساس وي، هماغومره د هغه د ترسره کولو طريقه او اصول هم ارزښت پيدا کوي.
تلويزيوني سياسي بحثونه يوازي د نظرونو تبادله نه ده، بلکي د عامه افکارو د جوړولو، د سياسي پوهاوي د لوړولو او د ټولني د فکري جهت ټاکلو يوه مهمه وسيله ده. له همدې امله، که دا بحثونه له اخلاقي چوکاټ څخه بهر ترسره شي، نو کولای شي د پوهاوي پر ځای ګډوډي، تعصب او بېباوري رامنځته کړي.

د تلويزيوني سياسي بحثونو اخلاقي معيارونه څه دي؟

د تلويزيوني سياسي بحثونو اخلاقي معيارونه هغه اصول، قواعد او چلندونه دي چي د بحث ګډونوال (ميلمانه)، کوربه (ميزبان) او رسنۍ يې بايد مراعات کړي، څو بحث سالم، عادلانه، مسلکي او د حقيقت موندني پر بنسټ ترسره شي.
دا معيارونه د دې لپاره رامنځته شوي چي بحث له شخصي شخړو، سپکاوي او احساساتي توندۍ څخه وژغورل شي او پر ځای يې د منطق، استدلال او مستندو معلوماتو فضا حاکمه شي.
په بل عبارت، اخلاقي معيارونه هغه چوکاټ جوړوي چي پکي ګډونوال کولای شي خپلي نظريې په ازاده توګه بيان کړي، خو د مقابل لوري حقونه، د ليدونکو باور او د رسنيو مسلکي مسؤليتونه هم په پام کي ونيسي. کله چي دا چوکاټ موجود وي، بحث له تقابل څخه تعامل ته او له شخړې څخه استدلال ته بدليږي.
په عملي توګه، دغه معيارونه د درناوي، رښتينولی، شفافيت، موضوع ته د وفادارۍ، د وخت د سم مديريت او د ليدونکو پر وړاندې د مسئوليت له اصولو څخه جوړ شوي دي. د دې اصولو مراعات د دې سبب ګرځي چي بحثونه په معياري ژبه بيان شي او د سالمي سيالۍ، علمي تحليل او ګټورو پايلو لامل شي.

الف) درناوی او کرامت ساتنه

درناوی او د انسان کرامت ساتل د هر سالم او مسلکي بحث بنسټيز اصل دی. په تلويزيوني سياسي بحثونو کي ګډونوال بايد يو بل ته د انسان په توګه ارزښت ورکړي او د شخصيت، قوم، مذهب، ژبې او جنسيت له مخي يې درناوی وکړي. دا کار د دې لامل کېږي چي بحث له تعصب او شخصي دښمنيو څخه ليرې پاتې شي او پر اصلي موضوع تمرکز وساتل شي.
سربېره پر دې، د توهين، سپکاوي او شخصي حملو مخنيوی ډېر مهم دی. هغه بحث چي پر شخصي بريدونو ولاړ وي، نه يوازي خپل علمي ارزښت له لاسه ورکوي، بلکي د ليدونکو باور هم زيانمنوي. برعکس، کله چي ګډونوال د دليل، منطق او شواهدو پر بنسټ خبرې کوي، د متقابل باور فضا رامنځته کېږي او ليدونکي هم له بحث څخه مثبت درس اخلي.

ب) رښتينولي او شفافيت

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په خير و لولئ

ربښتینولي د هر رسنیز او علمي بحث اساسي روح ګڼل کېږي. ګډونوال باید یوازې هغه معلومات وړاندې کړي چې دقیق، تایید شوي او د باور وړ سرچینو پر بنسټ ولاړ وي. د ناسم، مبالغه شوي یا بېاساسه معلوماتو خپرول د بحث اعتبار زیانمنوي او د عامه باور د کمزورتیا لامل کېږي.
شفافیت بیا دا ایجابوي چې که کوم معلومات نیمګړي وي یا لا تر اوسه کره نه وي، باید په څرګند ډول یې یادونه وشي. همدارنګه، ګډونوال باید خپل سیاسي، اقتصادي او فکري تړاوونه پټ نه کړي، څو لیدونکي وکولای شي د هغوی دریځونه په سمه توګه وارزوي. دا روڼتیا د صداقت فضا پیاوړې کوي او د تعصب احتمال کموي.

ج) موضوع ته وفاداري

د بحث پر اصلي موضوع تمرکز د هغې د اغېزمنتیا لپاره حیاتي ارزښت لري. کله چې ګډونوال له موضوع څخه واوړي او فرعي یا ناړوندو مسایلو ته مخه کړي، بحث خپل تسلسل او ارزښت له لاسه ورکوي. له همدې امله، اړینه ده چې ټول ګډونوال خپلې خبرې د بحث له اصلي محور سره تړلې وساتي.
له بلې خوا، منطقي استدلال او مستند شواهد باید د احساساتي او شعاري خبرو پر ځای لومړیتوب ولري. احساساتي خبرې کېدای شي لنډمهاله اغېز ولري، خو تلپاتې او دوامدار قناعت نه شي رامنځته کولای. برعکس، هغه استدلال چې پر منطق او شواهدو ولاړ وي، هم د منلو وړ وي او هم د پایلو له پلوه ګټور تمامېږي.

د) وخت او فرصت مدیریت

د وخت عادلانه او منظم مدیریت د بحث د توازن او نظم لپاره ضروري دی. په تلویزیوني بحثونو کې باید ټولو ګډونوالو ته مساوي فرصت ورکړل شي تر څو خپل نظرونه په بشپړ ډول بیان کړي. که یو لوری پر بحث برلاسی شي او زیات وخت ونیسي، نو د عدالت اصل تر پښو لاندې کېږي.
همدارنګه، د مقابل لوري خبرو ته غوږ نیول او د ګډوډۍ مخنیوی د بحث د کیفیت لپاره مهم دي. د یو بل د خبرو پرېکول، په لوړ غږ خبرې کول او بېنظمي نه یوازې بحث ګډوډوي، بلکې لیدونکي هم ستړي او مغشوش کوي. منظم، ارام او له درناوي ډک بحث د اغېزمنتیا کچه لوړه وي.

هـ) د لیدونکو په وړاندې مسئولیت

تلویزیوني سیاسي بحثونه په اصل کې د لیدونکو لپاره وړاندې کېږي، نو له همدې امله د هغوی پر وړاندې مسؤلیت ډېر مهم دی. ګډونوال او کوربه باید هڅه وکړي چې معلومات په واضح، ساده او د پوهېدو وړ ژبه وړاندې کړي، څو د ټولنې بېلابېل قشرونه ترې ګټه واخلي.
سربېره پر دې، که په بحث کې کومه تېروتنه یا ناسم معلومات وړاندې شي، باید په وخت سره اصلاح او وضاحت ورکړل شي. دا کار د رسنیو اعتبار ساتي او د لیدونکو باور پیاوړی کوي. په پایله کې، د لیدونکو د پوهاوي لوړول او هغوی ته دقیق او متوازن معلومات وړاندې کول د هر سیاسي بحث اساسي هدف بلل کېږي.

و) مسلکي او اعتدالي ژبه

په تلویزیوني سیاسي بحثونو کې د مسلکي او اعتدالي ژبې کارول د باور، درناوي او اغېزمنتیا بنسټ جوړوي. ګډونوال باید داسې الفاظ وکاروي چې له احساساتي توندۍ، شخصي بریدونو او تحقیر څخه پاک وي، ځکه دا ډول ژبه نه یوازې د بحث فضا ګډوډوي، بلکې د لیدونکو پر ذهن هم منفي اغېز کوي. مسلکي ژبه د دلیل، منطق او شواهدو پر بنسټ ولاړه وي او هڅه کوي چې موضوع ته روښانتیا ورکړي، نه دا چې اختلافات ژور کړي.
همدارنګه، اعتدالي ژبه د دې لامل کېږي چې بېلابېل نظرونه په ارام او متوازن ډول وړاندې شي. که څه هم طنز او کنایه کله ناکله د خبرو د نرمولو یا جذاب کولو لپاره کارېدلی شي، خو باید په ډېر احتیاط وکارول شي څو د مقابل لوري د سپکاوي یا د بحث د منحرف کېدو سبب ونه ګرځي. په ټوله کې، د ژبې اعتدال د سالمو سیاسي مناظرو لپاره یو مهم اصل دی چې د تفاهم او متقابل درناوي فضا پیاوړې کوي.

پایله

په ټوله کې، د تلویزیوني سیاسي بحثونو اخلاقي معیارونه د دې بحثونو د کیفیت، باورمندتیا او اغېزمنتیا بنسټ جوړوي. که دا اصول په سمه توګه مراعات شي، نو بحثونه د شخړې او احساساتي تقابل پر ځای د سالمو، علمي او ګټورو پایلو لامل ګرځي. له همدې امله، د دغو معیارونو رعایت نه یوازې د رسنیو مسلکي مسئولیت دی، بلکې د یوې باخبره او روښانه ټولنې د جوړولو لپاره هم حیاتي ارزښت لري.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په غور و لولئ